

Socialdepartementet blev i lovens første tid forelagt en del slike tilfelle hvor moren blev straffet med bøter for overtredelse av uektebarnloven, men allikevel fortsatte å nekte. Der var da intet mere å gjøre. Justisdepartementet hadde riktignok uttalt, at man måtte kunne straffe moren en gang til, og da efter straffelovens § 215 som handler om rettsstridig unddragelse av familiestand. Men denne mening er visst tvilsom, og dessuten er det et spørsmål, om det offentlige bør drive hårdnakket på med straffefølgning i slike tilfelle.

Jeg tror forresten ikke, at bestemmelsen synderlig ofte overtredes på den måte, at moren bent frem nekter å opgi noe navn. Hun forsøker heller å omgå loven. Hun sier f. eks. at hun ikke kan huske noe eller at hun ikke kjente vedkommende mann. Undertiden anfører hun også et intetsigende navn, f. eks. sjømann Nils Nilsen. Eller hun skyter sig inn under, at hun selv er gift eller at vedkommende mann er gift; i begge disse tilfelle hevder nemlig Justisdepartementet og påtalemyndigheten, at hun ikke har plikt til å opgi vedkommendes navn.

Det hender jo også at hun oppgir falsk barnefar. Det hendte naturligvis også under den gamle lov, men er muligens blitt hyppigere efter den nye lov med dens tvungne offentlighet.

For dem som har penger, er det heller ikke vanskelig å omgå loven ved å la moren reise til utlandet en stund før fødselen. Moren etterlater så barnet i vedkommende land, får det bortsatt eller kanskje adoptert, og vender så tilbake, som om intet var hendt.

Den tvungne offentlighet har altså sine svake sider, det kan ikke nektes. Allikevel mener jeg den betegner et stort fremskritt i forhold til den tidligere rettstilstand, idet den sikrer morens og barnets virkelige interesser i det langt overveiende antall tilfelle.

2) Jeg kommer så til det næste hovedpunkt. Når faren er oppgitt, skal fylkesmannen *utferdige forelegg*. Og det skal gjøres straks og i så godt som hvert eneste tilfelle.

Loven er her utvilsomt for stiv og skjematisk. I den første tid forsøkte man å praktisere den efter bokstaven. Men det førte til urimelige resultater. Det viste sig hensiktsløst å drive på med forelegg og saksanlegg i hvert eneste tilfelle f. eks. når den oppgitte far ikke kunde identifiseres eller når barnet var dødfødt. „Aftenposten“ levde i sin tid høit på en rekke artikler med overskriften „Lengde levde de dødfødte!“ I parentes bemerket vilde den Stangske proposisjon ført op i det samme. For også den bestemte, at forelegg alltid skulde utferdiges.

Nu praktiserer man loven mere elastisk. Fylkesmannen undlater å utferdige forelegg i mange tilfelle, hvor der ikke knytter sig noen offentlig eller privat interesse til å få farskap eller bidragsplikt konstatert. — Er partene forlovet og der er sannsynlighet for giftermål i en nær fremtid, venter også en forstandig fylkesmann litt med å utferdige forelegg. Det kan jo ødelegge forholdet.

Der utferdiges ca. 4000 forelegg her i landet. Antallet av fødsler utenfor ekteskap ligger noen hundre høiere. Forskjellen skriver sig fra de tilfelle, hvor forelegg ikke utferdiges, fordi foreldrene har inngått ekteskap, barnet er dødfødt, den oppgitte far ikke har kunnet identifiseres e. l.

3) Det næste hovedpunkt er avgjørelsen av *farskapet* (d. v. s. det virkelige farskap) eller av *bidragsplikten* (d. v. s. det mulige farskap).

Når forelegget er forkynt for den oppgivne far, kan han forholde sig på tre måter:

a) Han kan uttrykkelig erkjenne farskapet. Og han regnes da for virkelig far til barnet, således at dette får arverett og navnerett.

b) Han kan la 4 uker gå uten å anlegge sak. Også da regnes han for virkelig far.

c) Eller han kan anlegge sak, før de 4 uker er gått.

Der utferdiges hvert år ca. 4000 forelegg. I langt overveiende antall tilfelle (henvend $\frac{3}{4}$) forholder den oppgivne far sig på en av de første to måter: enten erkjenner han uttrykkelig eller han lar være å anlegge sak. I begge tilfelle blir han altså — som jeg sa — virkelig far. Som oftest stemmer vel dette med de virkelige forhold. Men — der er visselig tilfelle, hvor det *ikke* stemmer: den oppgivne far vet nok med sig selv, at han har været sammen med piken i det kritiske tidsrum, men han er likeså sikker på, at han ikke har vært den eneste; allikevel lar han ofte være å anlegge sak, dels for å slippe bryderiet, dels for å undgå skandale, dels av likesælhet. Der kan neppe være tvil om, at adskillige menn på denne måte er blitt virkelige fedre i lovens forstand, skjønt de i grunnen ikke er annet enn bidragspliktige. Dette må betegnes som en svakhet ved det nye system.